МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДІЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Г1алг1ай обкома, Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ЕРА 16 СЕНТЯБРЬ 1965 шу № 111 (4124).

Мах 2 кеп.

СЕМИЛЕТКА—ХАНАЛ ХЬАЛХА

ИЙС БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Семилетка тІеххьарча шера плана ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь къъьхеташ я Грозненски хоа гІирс беча фабрика цехаш, сменаш, бригаладаш. Пудухьа фабрика коллективна вІашТіехьаьнна валови продукци ерахецера йІс бетта план 2-ча сентябре кхоачашъе.

Производственна план ханал хьалха кхоачашъярга хьежжа фабрика болхлоца чІоаІа терхам тІабохийт хьаьвеш болх кота гІирс дикен, хезен, хота тІа товши хилийтара. Ийдархой хьашташ терклат а, деш, уьх шера фабрика коллективо балха юкъе йоаначьй 24 керда модель. Дукха ха йоаначашъ г. Москве хиннача Ерриг-союзни кота гІирса ярмарке 1 миллион совгІа пар кота гІирс бехка цІабаллехкаЙ фабрика вежаллаш. Хьалха 1966 шера йоіха 29 модель кийчьаьй, дарех 20 керда я.

Аэрахецача продукце дикан лакъяра, цунга дІаодар лохдара балха юкъеккхуь керда техникен толшалгІа йолда технологии. ХьалхарІа кулгашца деш хиннна дукха балхашца хІаиз машинашца ду. Цунга хьежжа уьх дІабахача бархІ бетта цар вІашТіехьаьнна кхаьхьетана овсарле планах лаьрхІачул 5,5 процент лакъъе, арахецача продукцета дІаодар 0,8 процент лохде. Цуа совгІа, цар кхоьлаЙ 332 эзар квадратни деннметр тІоарсеен, кхыйола материаланн.

Уж кхаьхьетана толамаш доахача хьинаре дакъаллаьрех я Шаумов Ассанг Изроейнна кулгалду механо-заготовочни цеха коллективо, Ленинграде квалификаци лакхъо шин бетта йоаа курсаш а йьха ше цІавеча ай мехка хьаьхи латтача предприятей опыт балха юкъейоалле лаьрхІар до. Эгтара хьалха ше болх беча цехе, шиъ ярус йоіа горизонтальни конвейер оттаяь волавозар нов. Шаумов. Ше кулгал а деш из конвейер дІаоттаяь болх бе йоіалиЙтар до августе бетта. Хьалхарча дийнахьа 160 пар архитийар тоа, нормах 200 пар болча. Хьаьта шоллаГІа дийнахьа норма кхоачалийир. ХІара болхлочо пе-шийна йоагІа операни а еш ДІайода конвейер. Из конвейер болх бе йоіаярахи болхлой нийса дІаоттабарахи цехе болх беш вочча 63 гатах нтт car балхара мукъаваккха вІашТіехьаьлар. Хьалха кулгаца беча балха механизаци а йьх, кхы а 10 car мукъаваккха лерхІ цеха коллективо.

— МаллагІча кердача техникех а кердача оборудованех а бокхка пайда эца йиш яц, нагахьа санна цу техникага баЙта а ховш болх ца байтачен дика из кара на ераййчен, — йоаз нов. Шаумова. Из кхета а деш шоаитца ца хоар новкъостаьца дІаоаттаяь денгара денга шоай балха говзал лакхъо цар. Продукци - дукхачІа а дикагІа а арахецар — из да цехо шийна хьалхашка оттаяь дехкар. Цу цеха коллективо фабрике эгтара хьалха хьаьлаьцар саратовний тоалашагІа йолда метод — арахецаш йоіа продукци сиклат доацаш хулийтагІа. Нагахь санна цу цехе цкьа гІалат нийделаре, ерриг бригада вІашТіехьаьнна ДІаодар. Иштта барт тайначе цу коллективо хІара бетта ялан 110—115 процент кхоачашъе. Хьаьта ер бутт боьлехьа ийг бетта план кхоачашъе лерхІ цар.

Бахача наьха хьаштаи махулда дикагІа хоачашцара йиш тІабахийта къъьхеташ бе ян. Шахмурзиев, Карланова, Горбатенко, Довлетмурзаева, Стремина, кхыйола. Шоай оменни нормаш 120—125 процент хоачашъю йьрсе хІаране.

Иштта дика аІаьхьеташ хьаЙоагІа В. Албекова кулгалду коммунистически къъьхетана сийлен цІи лелан штамповочни цеха коллективо. Итт бетта план 1 октябре кхоачашъе лерхІ цар.

М. ЧАХНИЕВ.

Дукха наа ба Грозненски ремонтно-механически заводе семилетка тІеххьара шу хаьнаьр хьалха чаьхдаьккхара шоай хьинаьр йа входени къъьхьеГІ. № 1 йолча цехе къъьстта дика болх беш ва токарь Новожилов Валентини. КІезиста ха ян цо уьхаза болх бу, дина Іомаьлй ший балха говзал. Уьх шера Новожилов Валентина ешнча кхаьа рационализаторски предложенех ликкха пайда баьнна завода.

Болх по дика барах тІаьхьоьан боацаш дІаоаН Новожилова хьаю продукци, норман массаза тІеххьоачашъю. Кист-кагета керда техника юкъе кхуьх хІанз заводе. хІаьта. из сихха Іома а яь цу тІа болх бе воллалу токарь-новатор. Цуа совгІа, хІанз нефтаной институте механически фаьнна культеге кхоалаГІча курсе деша вагІа из заочно. Дукха кхаьлер нов. Новжилова къона специалисташ Іомаьбара. ЧІоаІгІа раьза ба къона болхлой поай хьехархочоа, шоаш Іомаьбенна баьлча а каст-каста боагІа уж из волча цхьаьца хІама хьоастаде.

— Сийлаьл-боккхача Октябре 48 шу дизара сийна яхье даьшнаа тхо, — йоаз Н. Новожилова. — Цунна сийленца накъа даха хьожкерда тхо.

Суртаа тІаа: Новожилов Валентини ца Іомаьлй токарь нов. Ткаченко Софьин болх беш ба.

И. Плиева сурт.

Лакхача темпашца

«Красный Октябрь» яхача Іаьсарерча кирпично-черепични заводо йоаІ бетта план ханал хьалха кхоачалийтаЙ. Планах 3 миллиони 200 эзара кирпичаш ярхеца еачча 3 миллиони 500 эзара кирпичаш арахийнай коллективо. Хьаьта тхов тІа ешка кирпичаш планал 23 эзар совгІа хийцай.

Арахеца продукци дукхагІеи дикагІеи хилийтара цехаштеи бригадаштеи юкъе шерра социалистически яхь а йоаржаяь къъьхетаи я барт тайна коллективе. ХІара бетта яхьа итогаш ю. Хьалха яьннача бригадана, цеха кара кара кара теаа Іле вьмпеа ду, хІаьта дика толамаш даьхача бригадашца ахчан премеш тел.

Заводе иштта мероприятеи яр бахьан долаш болхлой безам тІабохийт балха активность лакхъе, материально безам хулийт хІара болхлочун.

Къаьстта дика болх беш белгалгаььнний салтица Ильясова Маржан, формовщицаи Темусханова Лизан Мальсагова Соадов, бульдозерист Аделов Михаил, кхыйбараш.

Х. БУЗУРТАНОВ.

Наьсарерча «Красный Октябрь» яхача кирпично-черепични завода директор.

СССР-а КХЬЧА МЕХКАШЦАРЧА ГІУЛАКХИЙ МИНИСТЕРСТВЕ

Хіанз ФРГ вахан волча Эрвин Эрнст Шюле леладьаьча эуламерча ГІулакхашца дуьзаьдена 13 сентябре Советски Союзерча ФРГ посольствата нота яьхьийтаЙ СССР кхьча мехкашцарча ГІулакхийл Министерства.

Нота тІа йоаХ, советски прессо даьча хоамех хьалха - немецки эскаре тІема ГІулакх деш хинна Шюле дІанз Люксембургерча нацистски эуламаш тохкача центральни ведомства кулгалца волга шоашта хайначуьл тІеььаГІа цо леладьаьча эуламий хьакъехьа следственни органашца заявленийнаЙ Новгородски области балача советски гражданий группа. Советски гражданаша гучудоаккх 1941—1945 шерашца город Чудово гитлеровщицаца хапца дІаьлаьца хиннаЙ хапа Шюле маьрша баьха советски кох боаббь, баЙха, кхІдола эуламаш даь хилар.

Доов кьоастаделга — из эгтара хьалха Индеи Пакистанеи ГІулакх да. ДІхьабаьхьа, хІанз отташ латтача хьалашца дукха хІама да кхьчь паччахьлаьккеиг тийна а.

Хіанз латтача событеех боалла кхерам мел чІоаГІа да хьетаДаьна, сабари бехкоХкамаш болаш хиллаьца ГІулакхашца хьаьвеш шоай низаШ тІадаХийта даоа дукхадера, Іомехкаделн латта ший соцадара. Хьаьта цІур нокъе а бехкаш шоаш ева заявленешца, шоай политикаца доь дикьдара новкъостаьца леш барашца дерригача дуьнено,—ерригача паччахьлаьхенаца дІахийта деа лучча цар шоаитца йу чаІнарча политикана хьалхара, цу тайнарча ГІулакхашца хьалхара тІаьнда бокъ кха бехткокам боагІа. Цьаьнна а правительства бокъо ян цІер тІа фатагеи детта. Событеш кхераме дегІаъуьлгІа юхасоедие деаз, машар отта беза Индеиеи Пакистанеи юкъерча деазонашка.

(ТАССС).

ЦХЬАНА ЯЬЧА СОВЕТСКО-ЧЕХОСЛОВАЦКИ ЗАЯВЛЕНЕНА КУЛГАШ ЯЗДАР

МОСКВА, 14 сентябрь. (ТАССС). Тахан Кремле кулгаш яздир цхьана яьча советско-чехословацки заявленена. Цунна кулгаш яздир КПСС ЦК Хьалхарча секретара Л. И. Брежнева, СССР Лакхьарча Совета Президиума Председатела А. И. Микояна, СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина, КПЧ ЦК Хьалхарча секретара, ЧССР Президиума Председатела А. Новотне, ЧССР правительства Председатела И. Ленарта.

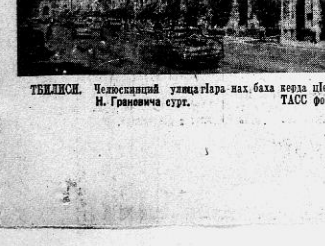

ТБИЛИСИ. Челюскинций улица тІара-наьх баха керда цІенош.
Н. Гранович сурт.
ТАСС фотохроника.

ТАСС-а ЗАЯВЛЕНИ

Хьаухача хоамаша хьаьхьох, герзаш вІашка а детташ Индеиеи Пакистанан юкъера конфликт тІа-тІа дукхагІа шерлуш хилар. Керда районаш чулуш Кашмире болабеннача тІемо. Шинна а оагІорахьара тІа-тІа дукхагІа бІиъаш юкъеуьз тІема операцешта. ТІа-тІа чІоаГІагІа доа ду эвнаде, цу тІа а цар бомбаш чуетт тІом латтача зонашца ядача, пункташа йийтта ца іеш, шинна а наччахьалхкен территоре тІа гаьнна дІачуваяяца ерага городаштца, ту даькъе ду наччахьалхкенИй столицаштца а. Тылашка чуухийт ешдара десанташ. Операцешка дакъа ялца доладенна тІема-форда нисаш а.

Индеиеи Пакистанан юкъера тІом тІа-тІа дукхагІа шерлуш хиларо, американски империализмо хІанз а тІехьа Вьетнаме доаттаеча агрессе а санна, кхы а дукхагІа совбоах Къъьабехьеи Къъьдаь-Малйбоаеин Аперча машара тІаьлатта кхерам, мастсане а юкъярча машара тІаьлатта кхерам. Пудухьа ехетадеш да, тІом латтача районо юхье ядача дукккача наччахьалхкенИй правительствоІ меттел, кхьча континенташкарча наччахьалхкенИй правительствашца а чІоаГІа сахьаЙзан герзаш вІашка а детташ доаттабу кховсам сов чечка сопабара а доа машара ваьхьашца къъьастадара а тІаьхьеш шинна а оагІонга кхайкарзаГІ деш хилар. Ту ГІулакх, Кхерамален Совета решенешка хьежжа, оарцаГІаььнна ООН-а Генеральни секретарь а. ТІа-тІа чІоаГІаГІа тІагІорттадаь хІадехаш да цІий мехнадеГІа соцдара. Аэе ду районера тІема кхуьрг дийнахьи. Керкаг къъьхетана хьаьхьашца тІаьлатта ерга. Ерриг къъьхетана чІоаГІа.

Бакъдар аьча, индо-пакистански ГІулакхаш чІоаГІаГІа аГІадарца шоашта тІоЙне хилийта ГІетташ дола нисаш а керадоагІа. Доо хьал а хьедеш дахо кхы а дукхагІа тІом бинкьбаЙийта ГІеттаГ уж. ЦІьаьбаЙъьа, событеш цу оагІорахьа ласте, ГІулаьсбетеи цу оагІорахьа ласте, ГІулаьсбетеи кхы а дукхагІа таьлха а хІанз лотабенна тІема ала кхы а шерагІа баржа а тарлу. Нагахьа санна ГІулаькх цу оагІорахьа ласте, цаІ шоллагІчоа тІехьа озаш цу довна юкъе оза тарлу дукхъа наччахьлхкенаш. Из — ткердие перспективе. Цунах, исторически опыто бакъ ма ларра, ЦаІьаьмте доккхий зуламаш хила тарлу, цу тІа а доа доладенна районе дахача хьалхашта меттел, цу района доазонел гаьнна арахьа а.

Цу тайнара эта ГІулакхаш, белгала, Индеи Пакистанен хьалхашта, ерриГача Дае хьалхашта хьаьт лелаш дан. Индеиеи Пакистанан юкъера тІом болабІадара бахьана мичча бесса мах бойа а, цаІ кхетадеш да: из дІахо шерблаьрах империализмаи реакцен нийий марра, кортамукъа дьаьннача хьалхашта юха а колониализмаи неоколонализмаи дукъ кастдолла безам барий мара аьттув бовлаш ца хилар. Американски империализм хІанзе а ГІеГІ Индеиеи Пакистанан юкъера тІемах США-е Вьетнаме лелаеча агрессена тІера халкъий уйла дІатувлаяра пайда эца.

ТАССС-ана тІадилдад деГІаъуьлгІа доттаеча событеш цІенхьаттта сахьолладаь йоіча Советски правительства кхетамца хиларан тІом сов чечка наьбербола ГІулакхаш чаьхдахарах Индеи Пакистанеи правительствоца цІьаьхьа а тІаьхьеш хилар дІаьхайкаделга. Цхьанне а харидеггаш, цІий Іомехкаш, городаш юрташ йоахеш, тІема цІи михьарьювлаш латтача хана шинна а паччахьлхкенна юкъера проблемаш ехетамца кхостатеГІрйоа ниьъ лаха хІанзГІа хилар. ТІом пирбаларо хьа ца хилийта йиш яц къъастас кхы а хІанзГІа хила тарлуш йоіа керда проблемаш.

Советски правительства дегдоах, Индеи Пакистанеи правительствана, машара ваьхьашца хьаьа а лоацаш, сов чечка тІом сопабара тІеххьа шоай бІиъаш 1949 шерарча соглашеиех оттадаьча тІом сопабара доаонаьа дехьа дахарга, тІом болабалаве хьалхагІа уж лаьттача территоре тІа уж юхьдуГрГхилара. Машара переговорашкара дІаиккхача цхьаькка тайна а, кхы торо яц доь къоастадара. СССР Министрий Совета Председатела Инде премьер-министрагеи Пакистана президентагеи хух шера 4 сентябре яьхийтача послане тІа аььмача тайнара. Советски правительство кийча я йий оагІонгахьара, цу ГІулакха дикадар де, нагахьа санна, бакъъдар аььча, шинна а оагІонна из ловзи хуле.

Доов кьоастаделга — из эгтара хьалха Индеи Пакистанеи ГІулакх да. ДІхьабаьхьа, хІанз отташ латтача хьалашца дукха хІама да кхьчь наччахьлхкенех тайнца а.

Хіанз латтача событеех боалла кхерам мел чІоаГІа да хьетаДаьна, сабари бехкоХкамаш болаш хиллаьца ГІулакхашца хьаьвеш шоай низаШ тІадаХийта даоа дукхадера, Іомехкаделн латта ший соцадара. Хьаьта цІур нокъе а бехкаш шоаш ева заявленешца, шоай политикаца доь дикьдара новкъостаьца леш барашца дерригача дуьнено,—ерригача паччахьлхкенаца дІахийта деа лучча цар шоаитца йу чаІнарча политикана хьалхара, цу тайнарча ГІулакхашца хьалхара тІаьнда бокъ кха бехткокам боагІа. Цьаьнна а правительства бокъо ян цІер тІа фатагеи детта. Событеш кхераме деГІаъуьлгІа юхасоедие деаз, машар отта беза Индеиеи Пакистанеи юкъерча деазонашка.

(ТАССС).

Юртбоахама шу толаме чакхдаккхара

ХЬАЙБАЙ БОАХАМА—ДУКХАГІА ДОАКЪАР

Хьайбайта Іана кийчо ярал доккхагІа кхы декхар дац хІанз юрта боахама кхаьхетамхошта хьалхашка даттаяь.

Хіанз республике доакъар Іалашдара ГІулакх, дІадахча шерарчуа толамагІа да. ИттлагІа сентябрь хьатІаьхоачаьн республикан колхозашца, совхозашца соацца ду хаварчуа дукхха дукхагІа Іалашдаьд доакъар.

Хьайбай боахамашта эпачун йоаккхо яра мисал гойт, ГІожа доакъар Іалашдарца кхыча боахамел хьалха латтача Шаььа районо боахамашца.

ХьатІаьлаГІача Іана дика кийчо яра дукха кхаьхьийтаГ Грозненски районо баьца-даарийн шурийн № 3 йолча совхоза хьайбай лелаДерашеи механизаторашеи, хІаьта иштта Наурски, Надтеречни, Сунженски районий боахамаша а. Цунца цхьана, республике кІезиГа яц, хьайбаьта доакъар кийчедеГІа ледара леладу колхозаш совхозашеи.

Іалаьмате кІезиГа Іалашдьд доакъар Ачхой-Мартана, ВеДана, Гудермеса районашка.

Доакъара баланце доккхагІа до ла дакъа силосера кхоач. Из кхета а деш Надтеречни района боахамаша 84 процент силос еДай, хІаьта Сунженски, Советски районашка ерриГа эшача силосах цхеллаГІа дакъа а Іалашъьяьш.

Шоаллагіа культуран дІаерца, шекара свекла йоарХІаьш гІаьаманш силоса дІайелларца, кхаькара ча вІашкатохарца кхы а доакъар Іалашце ха я хІанзеул тІехьаГІа а. Цу доарХІамерча гІулакха цхьаккха сахьат доаде йиш яц.

10 сентябрь хьатІанхоачаш колхозашеи совхозашеи гІоьма доакъар Іалашдаран силос йолларан план мел кхоачашъяьй ю хьахьонхаш йола

СВОДКА

(План- процентех)

	ГІоьма доакъар	Цу лаьттаЙ йола	Кийчьа силос
Ачхой-Мартана	35	30	37
ВеДана	39	46	32
Грозненски	45	48	29
Гудермесски	39	51	31
МаьлГабика	54	52	45
Надтеречни	63	96	84
Наьсарен	40	56	—
Наурски	67	70	53
Ножай-Юрта	45	55	5
Советски	89	82	15
Сунженски	65	44	13
Урус-Мартана	43	59	29
Шалински	78	80	28
Шелковской	52	57	29
Ерриг	54	57	30

ГУЙРАН ЯЛАТАШ ДІАДУВШ БОАХК

Шаььа района «Джалка» яхача совхоза шоллагІа отделенера механизаторашца тІадоагІача шера кхебергбеча хьувкъама лард йоллаш боахк.

500 гектар зябь аььчай отделене. 900 гектара тІа гурахьа ялаташ ДІаде лерхІаш да уж.

Даим ялаташ чуийца даьннача кхашка даьтташ оахаш я отделенера яьх трактор.

Уьх шера дукха дІайийнаяр цар хьажкІаш. Даим лакха толамаш доахаш кхаьхеташ ба дан воІи Алуевгіаря Ансаров Вахіаш. Деи норма массахаца 150—170 процент кхоачашъю пар. Цуа совгІа шоаш оахаш доаа лаьттача дика а ешх.

Отделене лерттІа терко еш ба минеральни удобренеех боагІаГІа тайнара пайда эцара. Хіара гектара тІа 3 центнер суперфосфати калийни тухи тессаз цар.

С. Юнусови С. Агатиеви хилар из болх беш. Аьха мел даьннача даьттаЙ удобренеш товс цар.

Отделене гурахьа ялаташ ДІадера балха график оттаяьй. Графика тІа белгалгььхкай хІамаш ДІаовриГІоьа ханаш а из болх масс агрегатаца лелорГа а.

Трактории бригаде яьх сеаІка я. ЕрриГа агрегаташ ханнаьа тоаьь а баьина хІанз ялаташ ДІадуьш боахк механизаторашца. 11 дийнаьха ялаташ ДІадийна боаьа лерхІаш ба мукъ. Іманз мотмана доакъара лаьрхІа мукъ ДІайийна боьвлаш лаТ отделене. Хіанзле 120 гектар ДІайийнай цар.

— Оаха тхоай низ кхоачар дерда ГІалоаГІача шера лакха хьувкъам кхебара, — йоаз отделенерча механизатораша.

А. МАГОМЕТОВ.

Лаьтта камаьршагІа...

Біаь шерашца кулг ца тохаш ихкад Тирка лаьтта оагІорахьа ухха лаьтташ. Уж салончакони лаьтташ наха пайда да ДІаи йоарХІаш Іаььнна далар. Дуухьала Советий Іаььал этгачул тІехьаГІа чІоаГІа хувцаелар цу лаьттаЙ сийлаг. Уххаар дукхха хиЙ дехкар бахьан долаш ялаташ кхеДерий аьттув баьлар кІа, хьажкІаш, шекара свекла кхеле. ДІадахча шера керда «Новогрозненский» яхь виносовхоз вІашагІеьлаГІча тІехьаГІа комсаш а дІае болабеннаЙ уххаза.

ХІанз цу совхозе комсаш ДІайийна лаьтта 486 гектар за. ТІаккха 1970 шера 1600 гектар ахчачин хургьа комсаш совхозе. ХІанзехьа кердача совхозо ухийт виназводашка, Гудермесе, Грозни тІаьнна комсаш.

Эгтара хьалха комсаш чуэна болабеллар ухх шера Кафтаров Маьмада кулгаделча цхьаьлагІча бригада членнаш. Цу бригада чуэоаГІаш 130 саг ва. «Шаслан» «Бедали», «Рвапителе» яхача комсий сортех хІара гектара тІа 7 — 10 тонн комсий йоах. Махьмад уьх шера институт йьккха ваьина керда специалист ва.

Цхьаьолча гайлоГІах шаІ-ах—шиъ килограмм хул, йоах цо. Дукха ха ян цу бригадера кагирской комсаш кхеє болабенна, хІаьта а хІаннле шоай болх лика Іомабаьб иар.

Дукха ха йоаннцаш хьалха Арсанукаева Хаьсатан Дурсуева Хадижатан ніалла хаьар комсаш миштта кхеІра. Бакъда, хІанза-м шоаш Іомаьй говзал кхыча керда балха балхха наха ДІайовзийташ ба ґж. Иштта, хІаьта Ибрагимова Серисан комсаш ца Іомаеш йоалл Дурсуева.

Комсаш кхеєчар лерттІа кхаьхетар бахьан долаш комсий мугІарьаш цІена да, юкъе оаєар ЗаН, тІаккха комсий кІотаргаш чІоаГІен лаккеи я. ВІаььтан ооХьаьшцара деиз совхоза механизаторашца лаьтта удобренеш а, тІаккха лазар ца хилийтара молхаш а етташ хилар, цудухьа бІаргг сийрла боаккхаш дика хьахиннай цар комсаш.

Хоалдаха комсаш кхеєш йоалдаха Плетнева Надеждас кулгалдеш йоіча бригадаца яхье ваьшаЙ Кафтарова бригада. Яхье баьина бале а шоайца дагабоаьлаш а эшна моттитте гІо деш а ба бригадираш. Во баьг Плетневай бригаде кхебаь хьувкъам а.

Хьинаре кхаьхетаи ба цу бригаде Кунаева Дакка, Махмудова Іайшет, кхыйбараш.

Хіанз комсаш кхеєраш кердача участке 300 гектара тІа комсаш дІае кийчлуш ба. Лаьтта оахаш а культивацаш еш а боахк уж. Шиъ-ятш даьлча цу участкера дукхха тоннаш комсаш чуэнарга яр.

В. ФРОЛЕННО, М. АЛБОГАЧИЕВ.

Продукци дикагІа хургья

Грозненски «Красный молот» яхача завода коллективо арахецаш а тайп-тайнара чоалхане мехкашца промышленна лаьрхІа йола машинаш. Заводе конструкторашца берриа теркам тІаьблхийта кхаьхет арахеца иаделеш дикагІеи дукхагІеи яхарйІоаьш хилийтара.

ДІадахча шера завода керттерча конструктора отделе вІашагІеьлар изделеш дукхагІа яхарйІоаьш хилийтара группа. Прима керде лаьт инженер-конструктор Г. А. Вылегжанин. Из группа дукхагІа а дикагІа а терко е яьнначі арахеца машинаш дикагІа хилийтарен дукхагІа яхарйІоаьш хилийтарен.

МеХкашкара районий боккхача таможенни конторашца даиеен хьагуо а ян хьежкі меі болх бе низ болаш я изделеш. Цунга хьежжа анализ а яь хоХьаьнца за ГІеІ ваьгаьнн хайр, гучаььлар дукха яхарга дІаллачкІеанга яхарйІода детаделеш ялхиин.

Цуа совгІа, тоабаьб продукци дІаиийеча предприятешцара бувзам. Заводо дукхьаьнца ший балхаьнцее йиьлый хьхІда йола формаи-запросаш. Уж предприятешца іІаккхььйІ изделешца цхьана. Цар ГІа заводо коллективо іех цементировочни, наеоеии агрегаташца, наеоеашца болх бечаргарца продукци сиха йоіаш и е дукха яхарйІоаьш а шийга хайтар. Иштта потребителашца хийт оборудованна болх ин беш сецача, болх на беш сецача оборудованена ремонту еш мел ха йоаккх, кхыйола даиеш.

Продукци дукхагІа яхарйІоаьш хилийтара группа беча балха итогаш ГІа а еш завода конструктора хьалда йола мероприятеи балха юкъеккхуь арахецача продукце дикал лакхъара. Дукха ха йоаннцаш завода цехашка хьа а яь техкай 9 МГР-61 яхача бурвеи насосий опытни образецаш. ДукхагІа яхарга дилдача уж дукхха дикагІа я хьалха хинначарел. Насос хьаєча юкъейккхьй крейцкопара уздера керда конструкции. Уж а хьалха арахійца насосаи а тешамболлаш дукхагІа яхарйІоаьш я.

Цементировочни агрегат дукхагІа яхарйІоаьш хилийтара, цун кун тодара модернизаци ийЙ. Цигга дика даєта доаннш хиннаЙ инженерашкотехнологаш Л. В. Шершнев, Г. А. Вылегжанин, П. О. Скрипник, кхыйбараш. Агрегата модернизаци єча хана эргаьккхай раман платформан конструкци, технически эстетикагА хьежжа. Экономически сотташца профилай чотах єйГІа хургьйолаш яьй уж.

Цементировочни агрегата конструкци эргаьккхарах вІашТіехьаьнна ГІулакхаш, 1,5-ХЗУ уж дукхагІа яхарйІоаьш арахеца. Цун опытни образецаш уж шера ГІулакхийла квартале арахеца боларгьгьа.

Йоккха мощность йола ЗПА-400 йола цементировочни агрегат заводо конструктора АзИНМАШ-а конструкторашца цхьана модернизаци а яь хийнай. Хіанз йолча 10 Т яхача насоса метта хьаьнй кхы а боккхагІа низ бола ПТ яхе насос, агрегата кинематика эргаьккхай, цудухьа біарг сийрла боаккхаш дика хьахиннай цар комсаш.

Хоалдаха комсаш кхеєш йоалдаха Плетнева Надеждас кулгалдеш йоіча бригадаца яхье ваьшаЙ Кафтарова бригада. Яхье баьина бале а шоайца дагабоаьлаш а эшна моттитте гІо деш а ба бригадираш. Во баьг Плетневай бригаде кхебаь хьувкъам а.

Хьинаре кхаьхетаи ба цу бригаде Кунаева Дакка, Махмудова Іайшет, кхыйбараш.

Хіанз комсаш кхеєраш кердача участке 300 гектара тІа комсаш дІае кийчлуш ба. Лаьтта оахаш а культивацаш еш а боахк уж. Шиъ-ятш даьлча цу участкера дукхха тоннаш комсаш чуэнарга яр.

Г. ВЕЙДЕМАН,

«Красный молот» яхача завода керттерча конструктора зам.

ПРОПАГАНДИСТАШ КИЙЧБУ

Селхан 15-ча сентябре йистььлар Грознерча политически просвещене ДІагІа болх беш хинна городашкара а юрташкара а пропагандисташ лаьрхІа йола курсаш. Шин яІноах болх бир семинарски группай кулгалхошта, юхььшцарча школай пропагандисташа, марксизма-ленинизма лаьрхІ школай пропагандисташа, политически просвещене кабинетий штатни консультанташа, КПСС горкомийн райкомийн пропагандаи агитацеи отделий болхлочоша лаьрхІаЙча курсий хьалхарча поток.

Партийни просвещене система болх беш ІІІаІтІехьаьккха йиш яц пропагандист дика кхетам бе-лаш, опыт йолаш ца хилча. Цуьхьа боккхача лаьрхІаме да пропагандисто пе хьеха предмет йІоаргга Іомлар. Цунна теорм практикада юьъа хар.

Пропагандистий курсашца лекцеш ешаш хилар йоккхА оьшт йола Іилмай кандидаташ, хьехархой. Масала: «Социалистически мехкий доттагІаеи гІулакхаш. Дуьнен социалистически система—хІанзарча хана хоаДам беш йола фактор», ахача темах лекци йийнай Грозненски мехкадьта института йоккхагІйолча хьехархочо, исторически Іилмай кандидата нов. Гудентовас. Боккхача бозаннца лаьрхІаГІар гуЛбенцараша КПСС обкома лектора нов. В. В. Баикина, политически просвещене Шен заведующе заместитела нов. Е. А. Варозинас, философски Іилмай кандидата Грозненски мехкадьта института йоккхагІйолча хьехархочо нов. Д. В. Рябова, доцента Ф. С. Лянуноа, иштта кхыйар йийнаьна лекцеша.

Курсашца болх беш хилар философе, политикономе, парте историе секцеш. Къаьстта боккхача лаьрхІаме яр методикех йийна лекцеш.

Селхан ІІеххьара занятеш хилар курсашца. ЛаьуьгІарашта республика партийни организацей болх тоабара деахараш лушаш кхамаьл дир КПСС Нохч-ПалгІай обкома секретара нов. Х. Х. Бокова. хІаьта республика культура а боахам а регІаболлабара льаьа кхамаьл дир КПСС Нохч-ПалгІай обкома хьалхарча секретара нов. Ф. Е. Титова. Цо гуЛбенцараш лаьрхІа бийцар курсий болх бе-лаьрца. Пропагандистий хоккха эскиз — 800 гаргг саг—шоай ІІІаІа ІІІаІийрааб. Кхана, 17-ча сентябре болх бе йоаллурьгьа пропагандистий курсий шоллагІа поток.

Р. МУЦОЛГОВА.

ТОАБЕ ПРОФСОЮЗИЙ БОЛХ

ПхелагІа Нохч-ГІалгІай областной профсоюзни юкъара конференци

10 сентябре хилар V Нохч-ГІалгІай областной профсоюзий юкъара конференци. Конференце дийца ненаш: Нохч-ГІалгІай профсоюзий областной совета балхах йола отчет, ревизионни комиссе отчетни доклад, профсоюзий областной совет харжар, ревизионни комисси харжар.

Хьалхарчу деша дьахьежьа доклад йир облсовпрофа председателла нов. **Сидельникова.** Пехьаьрча шин шерча — отчет дуча хьажа — дукка а лоарХаме ГІулакхаш хиина хилар белгалдьаьккхар цо. Царех кертерзар да парте Центральни Комитета отдебрьсин, ноябрьсин, мартовсин Пленумаш хилар. Цар постановленеш кхочаьшьеш, КПСС XXII съезда исторически решенеш чакхйоьхьна, профсоюзни организацеш, шеран кулгалдаэ тешо, нахе юкъе бокха организаторский кхетамен болх бу, шоашкара лоаГІа дахьа лоаш коммунизм хьалъеча.

Отчета хана профсоюзий областной совета, союзий обкомий, горбсовий, районни, групповой комитетий, профсоюзни организацеш, шеран кулгалдаэ тешо, ненаш

КОЛХОЗАШКАРЕИ СОВХОЗАШКАРЕИ БОЛХ—ХЬАЛХАШКА ОТТАДАЬЧА ДЕКХАРИЙ БОАРАМЕ

КПСС ЦК МАРТОВСКИ ПЛЕНУМО

КПСС ЦК мартовски Пленумо чІеагІІа тёркан тІабахийтар колхозашкеи совхозашкеи бечa экономическеи балха уровень лакхьара. Из декхар кхоачашдара ошиче карттаеча хьалех цаІ да хІара боахане нІаертта экономическеи анализа дагІа тІа рентабельность дегІайелаяра, къахьегамга аесарле лакхьара хьалехьара а, хІаьта иштта кхьча экономическеи дешаех йела а Іилианга диллача нийса а практически пайдаца а йолу рекомендацеш тёйа хоьрдгеІа экономическеи слуйба хийар. ХІаьн уйх сахьате Дукхаеча совхозашкеи колхозашкеи боацаш ба из белх бек»оца вІашТіехьбаннха хоьрдгеІа экономиксташ. Цудухьа «Сердало» редакце лаьрхІа газета сеГІанаш тІа юрта боахоне балхлешта лаьрхІа экономическеи опыта заечин шиолв ешьелла.

Школа белх берчІа хьалхха а оттаьйча тематически планах, Нохч-ГІалгІаи АССР юрта боахана министерствоан госпланеи белхлоша, хьалха латтача боаханий кулгалдева болхлешеи экономиксташеи дакьа а лоацаш.

Школа «заняти» йолаю тахан, КПСС Нохч-ГІалгІаи обкома юртбоахана отдела заведующе Ф. В. Юрченко статьеца. Редакце дех республиканеи ведомственаи, колхозаи, совхозаи спецкомитеташкара производствена новаторашкара школа балха юкье дакъа а лоацаш а цун болх тоабара хьакъера предложенеш редакце адресах ахийтар а.

*

КПСС ЦК мартовски Пленумо масе оагІорахьара белгалъяьхьар юрта боахам дІаде дегІаболазабара лоарХІамё проблемаш, хьаьда наьйхьаш хьалхехар керда декхаран кхоачашдара.

Пхи бутт совгІа са мара йьнаеш КПСС ЦК мартовски Пленумо решеш арахьа деш, хІаьта а, хІанаеле аза йийр йолаш да, юрта боахам дегІаболазабара цар декхха новкъостал даь хилар.

Юртбоахана производство айар дуьхьа лоаттабеча къоьсача йукъе дуьхьа къаьхьаеш биьзьаб юрта боахана болхоцна. Колхозаеш совхозаеш дикагІа ВІашТіехьаьлаьхьа чакхдьхьар уьх шера бІаьстан юьйера кхаьшкара балхаш. Іоьдицайй хаьнашка чуийца дьхьар ка бола йлатаеш, уьх культурашкаеш йийчьара пІаччьхьалкхено оттаьл хинна планаш — ханна хьалха кхоачашйир.

Планаш совгІа паччьхьалкхенга техкиу 11,5 эзар тонн кІа. Ка бола йлаташ чуэцарен паччьхьалкхенга дохкарен балхаш дикагІа кхоачашдаьд Юрус-Мартана, Шьала, Наьсарен, Грозненсен, кхыча районий боахамашна.

Дукхача боахамаша дика хьуьхьаьлй хьажжІаш, шекара свекла, гиназараш, ґарьна даарш, комарш, кофсаш, хІаьта хІанз уьх культурашца чуйца йоллаьй.

Пхьадона хІамаш карагІдаьнна юкъарча хьайбай боахам дегІаболабара дьхьье а. Дийбад боахаш коа хІара оалхазараши, лаьхьаннай цар продуктивность. ХІаьта цо йиш хилйитар соахьара боарамца 4 процент дуьхьагІа туьх, 14 процент дуьхьагІа шура, 18 процент дуьхьагІа фуьй, 16 процент дуьхьагІа тха кийчІе.

Республике кІезиг-дуьхьа тоабеннаб экономическеи болх. Хьалхарча ах шера колхозийн совхозийн боахамашфинансови гІулакхаш яьча анализ эз хьахьоьх, цар экономика чІоагІ-луьш йоагІаеш хилар, дуьхьа боахамаш, къаьст - кьаьста доаьлоьхам рентабельнеи делабе дьшта хилар.

1965 шера хьалхарча ах 27 совхозе 982 эзар сома пайда баьй, соахка цу хана 122 эзар сом эе дьа хиннача меттеш.

Цу юкъа 1858 эзар сом, е соахка цу ханнаца ечачул 18 процент дуьхьагІа ахчан доход тІаенай колхозашта.

Эттара дуьхьагІа доходн кІезигагІа расходи хиннай Грозненсен, Наурийн, Шелковской, Сунженсен, Шьала районий колхозашка.

Теркалде мегарголаш да, Грозненсен шурий совхоз, № 3 Кола совхоз, 1-ча Мая цІерах йола колхоз, Сунженсен района «Аксинский» колхоз, Шелковской района «Коммунизмага бода пикъ», «Красный пахарь» яха колхозаш, Гудермеса района «Кавказ» яха колхоз, кхІаьрашо санна ходча боахамий финансово-боама гІулакхаш.

Цу боахамаша шерагара шерагара лаьхьа рентабельность. Лукъа кхьаьйтад уьхаза экономически болх хьийтад уьхаза экономически болх тоабара.

Цьхьаькъда, кІезига ян вай боахамфинансови гІулакхаш лохача боарамге латтаеш, боахам рентабельнеи боаран цьхьаькха дозал доацаш боахам лелайеш йола колхозаш совхозаш.

Шоай боахама-финансови гІулакхаш тоа да деш уьх ханага кхачай МалгІабикй района «Ингушский» совхоз, Ачхой-Мартана района «Лермонтовский», «Самашки и с к и й», Урус-Мартана района «Горец», «Гехинский» аха совхозаш, Шьала района «Джалка», «Шалинский» аха совхозаш, Іаьшта иштта Ножай-Юрта, Советски, Ведана районий дуьхьа колхозаш.

Цу боахамашка хІанз а лоха хул юртбоахана культурай хьуьхьамаш, тІехьабисаб хьайбай боахам, йолаш йолча техникан пайда во эц, Малдьхьадал боахам доал пайдан дегІаделга, воралла а тинцина а доахан довлга. БоагІаеча боарам Іа латтаеш экономически болх. Хьаьта царех хул наьчхьалкхенга доккха эулам деш дола эенаш.

Цун керттера баьхьан да, юрта боахама дуьхьачча кулгалхошна, специалистана культурай хьуьхьамапн общественеш производства продуктивности лакхьара кхоачамехи торонехи бизза пайда эцаш ца хилар, хІанз а производство экономически кхетамца делае уж Іомабенна ца хилар, цар хІара къаьстача дьхьье бІаргача болаеш ахчан доход ца хилар.

Хоош да, парте райкомийн колхозий а совхозий а воХьанцарча парторганизацийн балха тІа керттеран хоадаьмённи дар — из хІара денна дехкарийн йолаеш ца хилар.

Цун керттера баьхьан да, юрта боахама дуьхьачча кулгалхошна, специалистана культурай хьуьхьамапн общественеш производства продуктивности лакхьара кхоачамехи торонехи бизза пайда эцаш ца хилар, хІанз а производство экономически кхетамца делае уж Іомабенна ца хилар, цар хІара къаьстача дьхьье бІаргача болаеш ахчан доход ца хилар.

Хоош да, парте райкомийн колхозий а совхозий а воХьанцарча парторганизацийн балха тІа керттеран хоадаьмённи дар — из хІара денна дехкарийн йолаеш ца хилар.

ХІанз, парте дІаде юрта боахам айбара, лаьттанцарех хьайбаьккаеш йолла преоуспеан аьсамъхьара даиза лаьрдоаца гІулакхаш чакхдоалаеш хаиз, оьлаьтара деш тоаде доаг колхозаьлаьш производства деш доаг кулгал, кІезигреш массе оагІорахьареи йовза еза производства экономика, боахама, отделенена, бригадана кулгалдаре говзал Іомае еза.

Массе а тайна кулгалдева кадрай, юрта боахама бергигача болхлой доахха а бехетехкамера а гІулакх да боахама доал де Іомабалар, кхетамца, зе доацаш, перспективно доал де Іомабалар, шерагара шу массаза доал алат, дуьх, шура, тха, фуьш, кхьйолла юртбоахана пропуьнш, дІабода къахьетамо ахчеи кІезигагІа а доалаш, ЭЕЭНОМИКА ДЕГІАЙКУЬЛАРА ЙОЬХЬО ЕГІА, ЕРГИГАЧА КОЛХОЬЕХИ СОВХОЬЕХИ ДУЬХХА ТОЬАРИ ПАЙДЕН ЙУЬ ДЕШ БОАХАМАН ДАР ДУХХА КЪОЬСАН ДОАТТАБЕЛ ГІА ГІАЬНА.

Уж декхарийа я боахама кулгалдеш кадраш специалистаиш хувца да а болийтаеш шоашта ТІаДиллача ТІулакха хьалхара даг лоарХІамн бехкийтаеш ахчан лакхбе. Цхьаьбакъа, парте дуьхьача райкомана, колхозий совхозийн жуьхьанцарча парторгаизацена боагІгІача тайнара низ тІа ца бозийтаеш лелабу из болх, цар йІаьстІеьлаьхьхадаш доаиш доача кхоачамехи торонехи бизза пайда эцилга, КПСС ЦК мартовски Пленумо хьалхашка оттадьча декхарий боарамга кхоачабеш экономически болх дІебелга.

Цу берригача балха тІа эттара докхаГІа дола кхоачамбоацар да эвенной, оргеда, ферма, отделене, колхозаьн производственни ГІулакхашца экономически анализ яра денаш тесса леладар. Лохера денз дакхе кхаччаьца болча кулгалдеча болхдолой дикка доккхача лаьхьо терхалдаьдаьл кхьаьгамга аесарле лакхьбе, продукци аьккарга дІабода мах лехбар, хІара бригада, ферма, колхоза, совхоза болх рентабельно лелабар сацна дола доарХІамера деашен къоастадара ГІулакх.

Башкаьдика кадраш хьалкхийнай юрта боахамн: совхозий директораш, колхозий председателаш, отделений бригадаьшеш, производствоьнаьн бригадий бригадираш, юрта боахама специалисташ.

ХІанз, парте дІаде юрта боахам айбара, лаьттанцарех хьайбаьккаеш йолла преоуспеан аьсамъхьара даиза лаьрдоаца ГІулакхаш чакхдоалаеш хаиз, оьлаьтара деш тоаде доаг колхозаьлаьш производства деш доаг кулгал, кІезигреш массе оагІорахьареи йовза еза производства экономика, боахама, отделенена, бригадана кулгалдаре говзал Іомае еза.

Массе а тайна кулгалдева кадрай, юрта боахама бергигача болхлой доахха а бехетехкамера а гІулакх да боахама доал де Іомабалар, кхетамца, зе доацаш, перспективно доал де Іомабалар, шерагара шу массаза доал алат, дуьх, шура, тха, фуьш, кхьйолла юртбоахана пропуьнш, дІабода къахьетамо ахчеи кІезигагІа а доалаш, ЭЕЭНОМИКА ДЕГІАЙКУЬЛАРА ЙОЬХЬО ЕГІА, ЕРГИГАЧА КОЛХОЬЕХИ СОВХОЬЕХИ ДУЬХХА ТОЬАРИ ПАЙДЕН ЙУЬ ДЕШ БОАХАМАН ДАР ДУХХА КЪОЬСАН ДОАТТАБЕЛ ГІА ГІАЬНА.

Уж декхарийа я боахама кулгалдеш кадраш специалистаиш хувца да а болийтаеш шоашта ТІаДиллача ТІулакха хьалхара даг лоарХІамн бехкийтаеш ахчан лакхбе. Цхьаьбакъа, парте дуьхьача райкомана, колхозий совхозийн жуьхьанцарча парторгаизацена боагІгІача тайнара низ тІа ца бозийтаеш лелабу из болх, цар йІаьстІеьлаьхьхадаш доаиш доача кхоачамехи торонехи бизза пайда эцилга, КПСС ЦК мартовски Пленумо хьалхашка оттадьча декхарий боарамга кхоачабеш экономически болх дІебелга.

Цу берригача балха тІа эттара докхаГІа дола кхоачамбоацар да эвенной, оргеда, ферма, отделене, колхозаьн производственни ГІулакхашца экономически анализ яра денаш тесса леладар. Лохера денз дакхе кхаччаьца болча кулгалдеча болхдолой дикка доккхача лаьхьо терхалдаьдаьл кхьаьгамга аесарле лакхьбе, продукци аьккарга дІабода мах лехбар, хІара бригада, ферма, колхоза, совхоза болх рентабельно лелабар сацна дола доарХІамера деашен къоастадара ГІулакх.

Башкаьдика кадраш хьалкхийнай юрта боахамн: совхозий директораш, колхозий председателаш, отделений бригадаьшеш, производствоьнаьн бригадий бригадираш, юрта боахама специалисташ.

ХІанз, парте дІаде юрта боахам айбара, лаьттанцарех хьайбаьккаеш йолла преоуспеан аьсамъхьара даиза лаьрдоаца ГІулакхаш чакхдоалаеш хаиз, оьлаьтара деш тоаде доаг колхозаьлаьш производства деш доаг кулгал, кІезигреш массе оагІорахьареи йовза еза производства экономика, боахама, отделенена, бригадана кулгалдаре говзал Іомае еза.

Массе а тайна кулгалдева кадрай, юрта боахама бергигача болхлой доахха а бехетехкамера а гІулакх да боахама доал де Іомабалар, кхетамца, зе доацаш, перспективно доал де Іомабалар, шерагара шу массаза доал алат, дуьх, шура, тха, фуьш, кхьйолла юртбоахана пропуьнш, дІабода къахьетамо ахчеи кІезигагІа а доалаш, ЭЕЭНОМИКА ДЕГІАЙКУЬЛАРА ЙОЬХЬО ЕГІА, ЕРГИГАЧА КОЛХОЬЕХИ СОВХОЬЕХИ ДУЬХХА ТОЬАРИ ПАЙДЕН ЙУЬ ДЕШ БОАХАМАН ДАР ДУХХА КЪОЬСАН ДОАТТАБЕЛ ГІА ГІАЬНА.

Уж декхарийа я боахама кулгалдеш кадраш специалистаиш хувца да а болийтаеш шоашта ТІаДиллача ТІулакха хьалхара даг лоарХІамн бехкийтаеш ахчан лакхбе. Цхьаьбакъа, парте дуьхьача райкомана, колхозий совхозийн жуьхьанцарча парторгаизацена боагІгІача тайнара низ тІа ца бозийтаеш лелабу из болх, цар йІаьстІеьлаьхьхадаш доаиш доача кхоачамехи торонехи бизза пайда эцилга, КПСС ЦК мартовски Пленумо хьалхашка оттадьча декхарий боарамга кхоачабеш экономически болх дІебелга.

Цу берригача балха тІа эттара докхаГІа дола кхоачамбоацар да эвенной, оргеда, ферма, отделене, колхозаьн производственни ГІулакхашца экономически анализ яра денаш тесса леладар. Лохера денз дакхе кхаччаьца болча кулгалдеча болх-

ЭКАЖЖЪОНГИЙ-ЮРТАХОШТА НОВКЪОСТАЛ ЭШ

Чуийина «хлор» яхача сортах йола доаротолаш чуйнаш да Наьсарен районе «Экажевский» совхозе Наьсар-Кертерчен Экажжъонгий-Юртарчен отделенешка. ХІара дийнахьа 200—300 тонн коартолаш дІачулу приемни пункте.

Сацца денз садовлаца коартолий кхачаш болх беш хул коартолаш оаХьа хьийтаеш машин. Кхаьстта дика кхьхьегамга аесарле йоллаш болх бу тракторташца Угурчиен Іамирзана, Экажев Салмана, Хамхоев Ириса, иштта кхьйбараш. ХІара денна смена-ян норматш 200 процент кхоачашъю цар.

ШийтІагІа сентябрь хьатІаХьоачаш 250 гектара тІара хьа а йьхьа хьагулъйй коартолаш. ХІаначул тІехьаГІа чуэца еэаш 755 гектар а.

Уьх шера дика хьийкъай уьхаза коартолаш. Гектара тІара планах 8,7 тонн яла еэача 9—10 тонн коартол йоал.

Дина новкъостал ду совхоза уьхаза коартолаш чуэца баьхийтача Нохч-ГІалгІай педагогически институтерча студенташа. Коартолаш хьахоержача кхо бІаьшеш духхаГІа car ва царех.

Гучох Дайболаь балха темпаш во эц. Цьхьаькъда, уж лаьгІьлар керам ба. Коартолаш дІаГІаьхХьхьь хьеттт тІаНк дьнна йІзай. Коартолаш харжа моттиг ян.

Из хІаьл иштта ХІана оттад аьлна шийІа хаттар дичх совхоза директоран нов. Цечоева йоах: — Уьх шера тхона чІоагІа хьовзам бу коартолаш ІанйЧа мах беча оригинальнаеш Горлодоовоцторгра, «Грозхимзаводштаг», республеребоеша, ОРС-а доартолаш доаттае тхо декхарийла дела договор оттаьлгІ оаХа. ПІьлаьбІаьда, коартол Дайийра ханаш тІехьайоаз цар.

Баьхьа, маьлхо Іоьхьаеш, догІо тІеаьлеш дуьхьа коартол ула хьатта. Цуэуьла совхозанца договор оттадьча организацеца тІехьа да доахаш коартолаш Дайийе еэа.

В. МАРЗИЕВ, тха собкорр.

ХЬАЙБАШ ЛЕРТТІА ІАНГАРА ДАХАРА

Іа хьаГІаьхдача дуьхьа за йисаш. Цуэуьла, чуийина хьийбаитта доаьхьар Іалящеш а уж Іай чуоаттадердоала помещеешеш кийчьеш а доаьхьа «Суэжеевский» яхача откормочни совхозе кхаьхьегамчоь.

Планах 170 тонн мара силос кийчье ца еэача 800 тонн Іалащьяй цар. КІезигаьца Іочу ца а ехкаш хуьхьаГІ лаьттан тІа гуьнаш а деш кийчьо цар силос.

Лаьхара хьокхамаш гойташ кхьхьеган ва уьхаза комбайнер Мадаев Мазьмад. Гуй болча хьатІадена мовца доаьхьаГІ лерттІа еэача тракторца Іотелдеш ва Гиреев Суэтан.

Пожа доаьхьар Іалящеш а боаьх совхозе. ПланаГІ совгІа 205 тонн Іалящьаьда цар хІанзе пІожа доаьхьар. Уьх деношка шоьлаГІа суданна хьаьхьа боаларуьба уж.

Чуийина хьайбаш Іангара доаьхьарчоьла помещеешца ремонт еш ца хІаьа совхоза болзлой. Царна гонаьхьа асфальт йиьлла наьхьаьш лерттІа цІендаь тоадаьл, водопроводи канализации кийчьеш латт, базаьшта ремонт ю.

Совхоза хьайбаш лелаедаша дика толамаш даьхьал. Планах хьайбаьшта ІІаьхьета доаьр 120 тонн дуьх мара хІапар, тІаьхье царна тІаьхийттар 148 тонн да.

Хьинаре , къаьхьийгад хьаьхьарч лелаедаша Романова Ольгаеш, Рудаг Ленаеш. Цар лелаеча, хьаьхарчаьна ден буьс плана 450 грамм мара йоацаьча 460 грамм дуьхьа тІаьхьетар.

И. ГУЗЕЕВ.

МАШИНАШ КХОАЯЦ

Наурский района «Россия» яхача колхозе цхьоалаГІча комплексен бригада эттара хьалха йоаЛийр хьажжІаш чуэца. Массеех ди за дикагІа хьоьхАмаш дІаьр дуьхьа комбайнерашна Гринин Николай, Адамов Ивана, Новоселов Николая яІаьшш социалистическёй ярь а йоаржаьлв тІаГІерттІа къоьсАн доаттабу. Сменни нормаш тІеХХоачаш а ещ, 3,5 гектар марта ца еэача 4 — 5 гектар хьажжІаш чуэш царех хІаране. ХІанзчул тІехьаГІа 320 гектар совгІа хьажжІаш чуэца еэаш а ба ца.

Бакъаш кхы а дикагІа къаьхьегарг-дар комбайнерашца нагахьа санна комбайнашкара ГІаДамаш дІаХХуьхь машинаш тоьаш яларе. ПаДамаш ДІаХХуьхь машинаш кІезигга хиларх 15 — 20 минута соцаЬ доаттае еэаш хул комбайн хІара сахьат масаЬ дала.

Этнар 12 — 13 маШин йолча денна пин-ких машин мара хилар бригаде силос йоллача йІоаГа ца ГІаДамаш ДІаХХуьхьаш.

Колхоза культалой декхарийла ба ГІаДамаш ДІаХХуьхьаГІа машинаш а ахкйта хьажжІаш сихарГІа чуэцилга ВІашТІехьЬаьккха.

И. ХОЛМОВ.

Доккхий кхоачамбоацараш

Дика хьуьхьам кхебаьб «Гудермесский» совхозе цьхьоалаГІча отделенеча кхаьхьегамхошца. ІХьаьннга болх кулгалда да беш дика чакхьаьлар Адамов Шахида, Радуев Хумида, Мусиимов Вахуе, иштта кхьйбарий механизаторашца эвенои.

Хьаьнтгад бехкгоклаьера. денош. Свекла чуэцара балха текпаш дегІаргда денга даьхлу цар. Ден нормаХ шиъ гектар чуэца еэаш 2,5—3 гектар чуэш цар.

Шекар дечь-заводо оттаьйча графикех дийнахьа 600 центнер шекара свекла доаттае декхарийла а отделени, хІаьта шекара свекла кхеераша цхьаьн кІІара 5000 центнер дІаькхачийтай заводе.

—Цхьаьбакъда, оаха хьа ма йоаккхА шекара свекла заводе Дакхахьь транспорт эц, — йоах механизаторашна.

ХІара гектара тІара юкъера лаьрхІаЧа 200—220 центнер мерза еша болх цар. Цхьаьбакъда, кхоачамбоацар транспорт ялё а графикех оттаьйчул совгІа шекара свекла ДІаЬщаш заводо, цуэуьла дІаьхьа кийчьа шекара свекла маьлхе йоькъалуш, кхай тІа талхаш даьтт,

Иштта мара заводо ДІаЬщаш да хилча чуэца йиш яц. ХІаьтъ зиба Аха мукъадакхха деза лаьтта а аха гов.

А. МАГОМЕТОВ.

СОМАШ ЧУЭЦАШ БА

Ачхой-Мартана района Оржоникидзе цІерачу колхозе дика кхебаьб уьх шера сомаш. Колхоз декхарийла я 445 тонн сомаш боьха. Бакъда, цар хІанзае 600 тонн ДІаеннай паччьхьалхенга. Кхы а бисаб колхозе беша ХьабаХа сомаш. ХІанзчул тІехьаГІа чуэцаргбола сомаш шоай боахама эшача ДІабахийта дерхІаш ба уж.

Суэта тІа: Оржоникидзе цІерачу колхозе сомаш чуэцаш боьхк.

И. Плиева сурт.

Доахана дозал совдувл

Малгіабика района «Алханчуртский» тха совхоз доахан кхоаЬа боахам ба. Белгалдаьхха леза паччьхьалкхенна дуьх Дадаьлара ПІан церагара шерага тха боахамо дикача толамашца хьоьхчьаьеш хилар. ТІехь-тІеГІа дуьхьагІа хул пайда, из бахьан йолаш боахам чІоагІаеш боагІа-

Ер шу доладеча денз паччьхьалкхенна 1 эзар 500 бежан ДІаДенна совхоз. ТелаьнгІа доа дуьх дуьрг доллаш 1 эзар 100 бежан дар царна йоьхь.

Цуо совгІа, тха совхозе хьаьхкарч а кхоаЬ. ХІана боахаме 7 эзар 754 тхьаьхха я. ДоагІаеш дола ГІулакх дарах деннеи бийсаннеи планах 460 грамм ТІаьхьета деанча 468 грамм дуьх ТІаьхьет. ХІара хьаьхкийна. ЦхьаьцаЬолча хьаьхкарч лелаедаша кхы а дикагІа толамаш дьхьаЬ.

Масала, Сабиева Лидас кхоаЬача группеча тІаьхьарчаьта деннеи бийсаннеи 607 грамм дуьх тІаьхьет. Иштта дика хьоьхамаш гойт хьаьхкарч лелаедаша Даргиевас, Юсупова, Уродовас, иштта кхьйбараша.

Совхоза берригача хьайбаш лелаедаша низ а хьинар а да кхоеш хьаьхьегарах цхьоалаГІа сентябрь хьаГІаьхьхьаьш паччьхьалкхенга дуьх ДІадаьлара шера план 82,4 процент кхоачашьлЬй совхозо.

Хьайбаш лелаедаша ХІанз доахан чуоаттадеча помещенешца ремонт еш а доаьхьар Іалящеш а да.

Совхоза хьайбаш лелаедаша дика кхетаду шоашта хьалхашка лаГІа бехкгоклаьера дехкарах.

Б. АХМИЛОВ,

«Алханчуртский» совхозо вонкхагІа воЛа зоотехник.

ХАННАХЬА КИЙЧДЕ ФУ

Дуьхьа низ тІабахийта кхаьхьийгад уьх шера тха районе механизаторашца бІаьстан юьйе Дадае фу кийчьара. Дикг ВІашТІехьаьккхад из ГІулакх «Горец» яхача совхозе. Уьхаза дерригА фу кондиционни боарамга кхоачадаьл. Хьинаре кхаьхьег цу совхозе Эдильмезиев Хажуси Эльмурзаев Рашидех, цар ден-бус болх берггболан ВІашТІехьаьккхьаьр аьлташ цІенкт машинаш. ХІанз лазаре вредителаш ца дилийтарх протравителашца фуьа обработка еш боаьхх совхозе.

Во ледаш фу кийчьера болх «Красноармейский» яхача совхозе а. Бакъда, уьхаза Дадае кийчьаь муьх агрономий бехкаьх ТІаьда ба, ХІана аьлча, из хилен яьхь цаьр чуэцаьча хана хьоьхаш арда ца а оардаш касарах Іобилла гІулар бахьан долаш. Цуэуьла, ХІанз дуьхьа ха йоаьо цар из боьхьаеш. Дайбе дьхьрЛа бола 2000 центнер муьх кондиционни баш.

Ледара лел бІаьстан юьйе Дадуьш юоьл ги кийчьдара гІулаьх «Технический» яхача совхозе. Кондиционни боарамге доаьаш 3700 центнер фу ДІаьхьа совхозе «Красноармейский» яхача совхозерчу кІезигагІа ян «Техинский» яхча совхозе цу гІулаьхх эшаш йола техника. Бакъда, техникех эца бесзача тайнара пайда-м эцаш цар.

Тха районе механизаторий ХІанз доарХІамера дола дехкар бІаьстан юьйе Дадуьш дола фу дика кийчьдар да. Цуэуьла, ХІанз турахІа Дадуьш дола фу кийчьаь яьнна машинаш бІаьстан юьйе ДІадувргдола фу цІенде ДІаоттае еэа.

«Красноармейский» яхача совхозе ХІанз гурахІа Дадуьш дола фу цІенда а бьайна гороха фу цІенде ДІаоттаьй ВІашТІехьаьккхьаьр.

Лерттіа терго е еэа цІендаь дьнна фу ДІаоттадеш йолча помещенеш. ЙоагІаеш Дола температурен екъен хилийтара даим ІІаьхьожам лоаттабе бесзе цига.

А. СИМОНОВИЧ,

Урус-Мартана фуна-тІаьхьоьмна лабораторе заведующи.

ДІАДАХАР ШОЛХЕНЦА МЕТТАОТТАРГДА

«Братский» яхача комсаш кхееча совхоза механизаторашца кхы культуран а кхею.

Дикка мийла а уьхаза гидургаш йийна. Из культура боагІгІача тайнара пайда эцаш ца йоьхьа цхьаьна сагО ВІалла кулгаца болх а ца беш кхею. Масала, трактористе Хасбулатов Ахьхьаг ца цхьаь 250 гектара тІа ДІайийнача гидургаршца ГІулакх деш хилар, тІаьккха Эльбукаев Ольхазарен ТайМасаевен Шапаев кхы йоЛа культураш йоаьаш ЛІаране 100 гектара тІа гидургаш кхеьйЬ.

Механизаторашца цу культура ханнаьхьа культивацин а йора аммичин удобренеш а тохар. Аьхка йоьЬЬал ДаттаШ хиннаЛле а хьувкъам дика кхебаьб цар. ЛІара гектара тІара 8 центнер гидуургий фу кхеде деача 8,5—9 центнер кхедьа цар из.

500 гектарах 9-гІа сентябрь тІаьхоачаш 246 гектара тІара чуийцаяр из культура. ЦхьоалаГІчен шоллагІчен ДІепродукцех дола ганаРаш дика ДІайийу паччьхьалкхен цункташка. ХІанле «Братский» яхча виноовоза механизаторашца 120 тонн генарар ДІаму а деанна доагІаЧуа соГІа. ХІана йийца Дарех 32 тонн планал тІех дехкад совхозо, цох кхаьстта дика пайда бьаьнаб цунна.

Планах 80 тонн мара йоацаче, совхозо 500 тонн гидуургий фу паччьхьалкхенна доХха дерхІ. ИІагахьа санна из де ЛЬттуш боаде 80 эзар сом ніена пайда хуРгба тхона, йоах совхозо директора Межиева.

Дика болх баьб механизаторашца гидуургаш чуэцаче. Комбайнера Шамуханова ГІончаца Абухаевна. «СК-4» яхача комбайнаца сменах шоай нормал совгІа 4—5 гектара тІара гидуургаш ДьхьЖар.

Дуьхьа ха я совхозе хоаш кхебу. Уьх шера 30 гектара тІа ЛІабийнабар уж. ХІара гектара тІара 13 тонн хоаш барГа совхозе. Уьх шера 390 тонн хоаш йоХха дерхІаш ба уж. ТІаккха ХІара хоаш тоннах хьлуш бола мах 300 сом ба. Гидуургаш кхеечуа а дуьхьагІа пайда хул боахама хоХех.

Хоаш кхебеш тха ЛІадахар 51 эзар сом да, — йоах совхозо директора, — тІаккха совхозо цох хьхьуьгар 117 эзар сом ца.

ШоРТта пайда чубатьаргба совхозо комсаш кхеерах а. Хьалха ДІайийнача комсех уьх шера кІезиг-дуьхьа хьувкъам ХьхьинаЬ. ХІанз совхозе комсаш ДІайийна ЛаьттаШ 700 гектарал совгІа да, ТІаккха ЛІаХо йоДача хана шооза дуьхьагІа хурГда комсаш ДІайийна ЛаьттаШ.

ХІанз совхозо ялаташ кхеерарш чуийина гурахьа дуьш дола ялаташ ДІаЛе кийчуш ба. ЛерттІа ЛаьттаШ оахаш а ЛІаде ги кийчеш а боахк механизаторашца. ХІанзчул ЛІаЬюш йола техника тоаЬь кийча латт.

Уьх шера лерттІа ЛаьттаШ кийчьаь а бьайна ханнаьхьа культурашца ІІаЬийна бола ЛерХІаш ба совхозо механизаторашца.

П. КОВАЛЬНОГОВ.

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОПЫТА Заочни школа

„ДОАЛ ДЕ ІОМАЛЕ"

эвенонна дегІаьхьаЛара йоьхьо еГІа, ергигачА колхоЬехи совхоЬехи дуьхха тоьари пайден йуь ДЕШ БОАХАМАН ДАР ДУХХА КЪОЬСАН ДОАТТАБЕЛ ГІА ГІАЬНА.

Уж декхарийла я боахама кулгалдеш кадраш специалистаиш хувца да а болийтаеш шоашта ТІаДиллача ТІулакха хьалхара даг лоарХІамн бехкийтаеш ахчан лакхбе. Цхьаьбакъа, парте дуьхьача райкомана, колхозий совхозийн жуьхьанцарча парторгаизацена боагІгІача тайнара низ тІа ца бозийтаеш лелабу из болх, цар йІаьстІеьлаьхьхадаш доаиш доача кхоачамехи торонехи бизза пайда эцилга, КПСС ЦК мартовски Пленумо хьалхашка оттадьча декхарий боарамга кхоачабеш экономически болх дІебелга.

Цу берригача балха тІа эттара докхаГІа дола кхоачамбоацар да эвенной, оргеда, ферма, отделене, колхозаьн производственни ГІулакхашца экономически анализ яра денаш тесса леладар. Лохера денз дакхе кхаччаьца болча кулгалдеча болхдолой дикка доккхача лаьхьо терхалдаьдаьл кхьаьгамга аесарле лакхьбе, продукци аьккарга дІабода мах лехбар, хІара бригада, ферма, колхоза, совхоза болх рентабельно лелабар сацна дола доарХІамера деашен къоастадара ГІулакх.

Башкаьдика кадраш хьалкхийнай юрта боахамн: совхозий директораш, колхозий председателаш, отделений бригадаьшеш, производствоьнаьн бригадий бригадираш, юрта боахама специалисташ.

ХІанз, парте дІаде юрта боахам айбара, лаьттанцарех хьайбаьккаеш йолла преоуспеан аьсамъхьара даиза лаьрдоаца ГІулакхаш чакхдоалаеш хаиз, оьлаьтара деш тоаде доаг колхозаьлаьш производства деш доаг кулгал, кІезигреш массе оагІорахьареи йовза еза производства экономика, боахама, отделенена, бригадана кулгалдаре говзал Іомае еза.

Массе а тайна кулгалдева кадрай, юрта боахама бергигача болхлой доахха а бехетехкамера а гІулакх да боахама доал де Іомабалар, кхетамца, зе доацаш, перспективно доал де Іомабалар, шерагара шу массаза доал алат, дуьх, шура, тха, фуьш, кхьйолла юртбоахана пропуьнш, дІабода къахьетамо ахчеи кІезигагІа а доалаш, ЭЕЭНОМИКА ДЕГІАЙКУЬЛАРА ЙОЬХЬО ЕГІА, ЕРГИГАЧА КОЛХОЬЕХИ СОВХОЬЕХИ ДУЬХХА ТОЬАРИ ПАЙДЕН ЙУЬ ДЕШ БОАХАМАН ДАР ДУХХА КЪОЬСАН ДОАТТАБЕЛ ГІА ГІАЬНА.

Уж декхарийа я боахама кулгалдеш кадраш специалистаиш хувца да а болийтаеш шоашта ТІаДиллача ТІулакха хьалхара даг лоарХІамн бехкийтаеш ахчан лакхбе. Цхьаьбакъа, парте дуьхьача райкомана, колхозий совхозийн жуьхьанцарча парторгаизацена боагІгІача тайнара низ тІа ца бозийтаеш лелабу из болх, цар йІаьстІеьлаьхьхадаш доаиш доача кхоачамехи торонехи бизза пайда эцилга, КПСС ЦК мартовски Пленумо хьалхашка оттадьча декхарий боарамга кхоачабеш экономически болх дІебелга.

Цу берригача балха тІа эттара докхаГІа дола кхоачамбоацар да эвенной, оргеда, ферма, отделене, колхозаьн производственни ГІулакхашца экономически анализ яра денаш тесса леладар. Лохера денз дакхе кхаччаьца болча кулгалдеча болх-

Узбекски ССР. Дахача шера а санна, Андижанский области «Гульбах» яхача совхозе кхаьхьегамхой области эттара ХьалхарГа болабеннаб бедмбй машинашца чуэца.

Суэта тІа: (ЛьрдехьаРа ьЛттехь):«Гульбах» яхача совхозе директорТэн Хайгон, бригадир Рахман Маматиров, участка агроном Кенжа Пирматов.

Н. Корниенко сурт.

ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»
3-гІа earl. 16 сентябрь, 1985 шу.

МОСКВЕ ХУРГДОЛЧА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ЛИТЕРАТУРА КІИРАНГА

ЛИТЕРАТУРА ЦІЕЙ

«Маршал да шуга, Нохч-Гіалгіайчен йоазонхой!» — цу тайпара лозунгаш дар уьх деношка Наьсарен-Бокзаре а районна кхача юрташка а улицай шоралла хьалтеа.

11—12 сентябре Нохч-Гіалгіайчен йоазонхой хилар Наьсарен районера хьаьхьгамхой болча хьоанаГІа баьа. Уьх шера поябрь бетта Москве хургдолча нохч-ГІалгІай литература кІиранна хеталь районашка дІахьоьш да уьх денош. Дика чакхдаьлар уьх Урус-Мартана, Ахчой-Мартана районашка а. Наьсархоша а чІоагІа безаме, деза хьаьшиГ лаьрХІа ГІаийбар тхо. Тхо ДІахьахчаьа тхоьга моаршал хоатташ а района карагІдийнварех, цун предприятеех, дІахо район мишта дегІайоагІаргьа а дувцаш безаме къамаьл дер тхоьга КПСС Наьсарен райкома хьалхарча секретара пов. Цолиева.

Эгтара хьалла тхо хилар Наьсарен-Бокзаларча юкъерча школе. Уьхаза дешархоша а, хьехархоша а боккъача безамца лаийбГІар Москве хургдеьча вай литературе кІирах лаьца Зязиков Бахьаьудинна даьна лоацдеш къамьалта а Эшмаева Яндиев Джамалдинен Осмиев Хьмзатен ГІалгІай а эрсий а меттала йийшача стихашка а.

Саг дІачуьала моттиг йоацан хьалдиьадар ГІой-Юртара культура ЦІа. Уьхаза бар «Октября 40 шу» яхача совхоза кхаьхьгамхой, дешархой, юртара интеллигенци. Зале гулбеннарашта юкъе боккхий наьх а бар. Цхьан юккъа хеталаза тарлора ГІой-Юртарча наха моай юртахочох поэтах Осмиев Хьмзатах къаьста доккхал ду аьина, баьхьа из мишта дадар. Цар цхьан бозраме доккхал дора нохч-ГІалгІай дерригача литературех, моай юртахочунга санна чІоагІа безаме ладийГІар Яндиев Джамалдинага а, Ведзиев Ахьмадага а, Хашагульгов Махьмадага а, кхьчьгІа а. ВІашагІийхитгарий шІерах йоазонхошка моаршал хоатташ а, лоаьа боаккхаш а къамаьл дер ціи хезаьча звеньеновя Даурбеков Яхььис. Хозача уйлаца, ГІой-Юртарча нахадарча боккхача безамца арадаьлар тхо ца юртара.

Сайрийна йоазонхоша заька лаьцар района культура ЦІагІа ІаІьоча Мажкаеевен, Ошаевен, Шепотевен яьзьлча «Венцетта далар» яхаьча повеста хетаьна дешарий конференце. Повеста лоарХІамах, авторашта карагІдаьнварех, произведенеш кхоачамбоаларех къамьалаш цер лаьцаьнг боллоцца Паровa, Абдуриева, хьехархоша Мержоевас, Угурчиева, кхьчьар.

Дукха ха ай «Экажевский» совхоз вІашагІЕьелла. ЦхьабакъІа, ший балхаьша, ший гІулаьхаьнца линача оагІеонгаьхара ціи дІахаьийтай цо. Кьона да жердача совхоза керте латтаран а. Лаьхера дешар лийца 13 специалист ва уьхаза. Массаделча хІаманна— боахама а, культура а— кхьчьа совхозел тІех хила гІерг цу кьонача боахама коллектив. Массаел хьалхарІа тхо шоайнга ца дахкар а новкъа долаш баг совхозо боаттой.

Тхо вІашагІхьийтар механизаторий бригаде. Уьхаза хьагулбелар совхоза гаьна йоацдаш уллача хьаьтара боаттой а, коартолаш чуоуда новкъостала баьхка Нохч-ГІалгІай педагогически института студенташ а. Нах сов дукха хиларах цІхьабараш малинийн кузоашг чу боаьта биІзар. ДІаЬьежаЬа ДІаЬьежаЬа а йоаЬча театра залах тара хетар из.

Гулбеннарашта чІоагІа безаме лаийГІар Зязиков Бахьаьудинна нохч-ГІалгІай литературах даьча къамаьлата, Осмиев Хьмзата, Сулаев Махьмада, Лукин Михаила, Ведзиевен Ахьмада, ишшта кхьчьар йийшача моай произведенешка. Къаьстта дуьхка езаелар Яндиев Джамалдина стихаш.

Вай литературдаьра моай уйлаш, цунна карагІдаьнварех доккхал деш, вай ираз кхоаллаш боаьхача советски нахах ІаьхьагІа а линачІа а, язар дехаш къамьалаш дир «Экажевский» совхоза директора пов. Цечоева, Экажъхонгий-Мишкин школа хьехархочо пов. Угурчиена. Школай дешархоша вай йоазонхой произведенеш ешаш ДІайоаьеларг районна культура ЦІагІа хиина литературин сайт. Цул тІехьаГІа йоазонхоша моай произведенеш йийшар. Ишшта чакхдаьлар Наьсарен районе нохч-ГІалгІай литературе деношш.

Дика вІашагІехьадьхьхадар книжкаш дохкара ГІулаьх а. Кхаьнначь книжкаш дохкаш-баьар яр Наьсарен-Бокзаре. Дукха книжкашийдир цу деношка наьсархошца, дукхахчарна моай автографаш телар йоазонхошца. Цу дерригне тешал ду литературца, культурацара наьха безам дикка лаккхеннна хилара.

БОКОВ Ахьмад.

ПАССАЖИРАШТА ДИКА ГІУЛАКХ ДУ

Дийнах, а ба а дукхха зазараш наьх ДІай-хьай кхуьл Грознеерча № 1 йолча автобусин парка автомашинаша. Шин біаь совГІа автобус я пассажиРашта ГІулаьх деш. Уьх тІехьхьарча барХІ бетта пІдаР 103 процент кхоачашІийр автопарка коллективо. Коммунистически кхаьхьегама экинажаш тІехь-тІехьаГІа дуьхаГІа хулаш йоаГІа автобусин парке. Коллективо а пассажираша а сий деш ба водителаш С.Микаилов, И.Барышев, С-М. Абдурахманов, Л. Джаржоев, кондукторашт Л. Лещеных, З. Трубникова, К. Лебедева, ишшта кхьбараш а.

Баьха дика хьокхам тел коммунисташеи, комсомольцашеи. Коммунистически хьаьхьгама ударникаша нов. Толстеновен Букшинен хІара бетта тІехьхоачашЬо план. ХІаьта капитальни ремонт йоацан 600 эзар километр. гиьк ъе аьина ГІийна лежхар а кхоачашцаьд цар. Дукха ха йоацдаш совГІата лаьрХІа ІІаранена доно сахьаташ делар царна.

Ф. КОРОТКОВ, В. КУРБАТОВ.

ФОТОИНФОРМАЦИ

Мирный. 1955 шера аьхки Якуте гучаньжхаьар адмазаш дахкаьа моттиг. Цу хана денз вОрхІ шу дІаДахаз. Советски нахе «Мирный» трубкагА баьа ниьх биллаб. Тайганен ушалаш юкъе ГІолла йийга машинаш чоаьлаНерча техникеи дІаахоачаяьй йийга, аьга а нах баьа ховшшина а йолда юстарарца из моттиг карарзаьвЬй. ІадаЬмате дукха боккхача маьхера минерал доаьлла моттиг аьхка йолаьЬй. Цитара доахача алмазий тоатол шергара шерага дуьхаГІа хулаш доагІа.

Ланхерча сурта тІа: уьхкъ кунсхуьа ца «Мирный» яхача кимберлитовя трубка бога.

Лаьхерча сурта тІа: Якуте адмазиаш.

В. Тетерина сурташ.

ТАСС фотохроника.

Дунен хьалкъашта юкъерча Демократически Хьалньаьха Федераце, Дерригдуьн демократически кагирхой федераце, Дерригдуьн профсоюзий федераце тхъо шу диьаза хетаьн, керда почтовеи маркаш арахийЬай СССР бувзама Министерства.

ТАСС фотохроника.

ФУТБОЛ

ТІЕХХЬАРА МАТЧ

«ТЕРЕК» — «ТРАКТОР»

Селхан. 15 сентябре, хилар промежуточни финиша тІехььара матч. ВІашагІкхийтар Грозне «Терекн» Волгограда «Трактор». Эшо йиш йоацдаш ца ваьнна а команда, цул совгІа, цхьаьнна кот ца йьлча а «Трактор» хьалхарча барХІ команда юкъера йоалар. ЦІемиг-дуьхка ца йоалар. Ишшта ХІаьта хьалхьа ворхІлаГІча моттиг хиннача «Терека». Нагахьа санна йийшача хьалхарча барХІ команда юкъера из йоалеш, цхьаьнна кот ца йьлча а царна юкъе юсан яр из. ХІаьта котъььлча-м хІаьнз ше йолчул лаьхе а йоалар.

Ишшта хьал долча метте шаьнха а команда — хьаьийй а фусам-дайа — берригга шоай низ а, ерригга шоай говзал а оарцаГІ а яьнхха ловзза болабаЬлар дика ихетош да.

Хьалхара біаьг боллаьуцшеьчьа а аьттуш баьлар «Терека» футболистий. Бургац а йийца хьаьший вороташкахьа ДІавода И. Барашьян. Цунна дуьхьал воал «Трактора» футболист. Цох тувла а яь. Барашьяьна ДІатеха бургац вратарага ткоач... баьхьда до из Іовежачул тІехьаГІа, карара а йоалийт. «Трактора» футболистех цхьаьхьа хьатІаьхкачаьхьа Барашьяьна теха бургац хьаьший вороташка чуйода.

Цул тІехьаГІа диха ха йоаьих шинна а команда, вІаший ІІаГІерг-тташ баЬе а, ДІа-юха бургац чутоха ка па йоалаш. Из ка йоал «Терека» футболиста А. Мажеева. Грозне футболисташ хьаьший вороташа тІаГІергтчаьа хана вІаЬла дага а довцаш гаьннара бургац чутох ца «Трактора». Счет : 2:0 хуьл.

Кастта цул тІехьаГІа хьаьший а аьтта боаг цхьа гол ваЬ футболисташа хьачутоха. Вай вороташа хьалхьаьшка «Терека» а «Трактора» а дуьхка футболисташ гулбеннна кегар эттача хана «Терека» вратарг лоаьаьа Іо а вожаш чутох из бургац. Счет 2:1 хуЬ, «Терекага» совле а йоалаш.

Баьхьда хьалхарча біаЬе хиина хьовсам цу тІа хада-м хадаг. Ловзар ихы лаьГІ ца луш, хьаьший вороташа тІабахача ЦаЬ футболисташа кхеранне хьаьл оттаду.

Бургац карара йоалаш вратарь Іовежачул тІехьаГІа цун хоаметта отт «Трактора» цхьа футболист. Хьачучтеха бургац кулгаеца іохатох цо. Гол-м яц: баьхьда судаДахочо цхьаЬйта метрах тоха штрафний хьокаю «Трактора» воротатеца. ХІаьта из толаме ДІаГу а тот. В. Салькова. Счет 3:1 хуЬ. «Терека» ГІулаьхаш, гуш долча бесса, во дац! Ишшта чакхйоаг из матч.

НАЬСАРХОЙ ТОЛАМ

(республика «Урожай яхача спортивни общества кубок)

15 сентябре цхьаьхьа а футбольни матч хилар Грозне. «Динамо» стадионе вІашагІхьийтар Наьсареи Наурсини районий командаш. Цар «Урожай» яхаьча спортивни обществе кубок. ловзаййр. Шаньха команда хІаньзалца хьа ца эшаш финале кхьчьаьр.

Цу матче Наьсархой ютбальдар счет 2:1 йолаш. ХІаьта ДСО «Урожай» кубок шоаййнга ціа а йийхьар. Голаш чутехаьраш бар М. Евлоева Д. Бузуртановн.

А. ЯНДЫРОВ.

ГАСТРИТ

Лора хьехамаш

Че лаз аьина саг веча, тхо ІІергг унахачо малаГІа яхача бу» а, цо режим техьайой а ха. Баст-каста гучаЬоаз из лазар кхушш воаГІача хана сагах жийтІалга. «Спорте дакъа а лоацаш унахІиеНеен иноз болашш ІІаМига саг вар текижуме деша вагІІаЧа хана. Столовейн буфетийн чотах ха кхойбра. Сиха лутар, ханнахьа хІама даацар, екхьа маььх е кхьйоаца продукташ йиэ ДІаводар. Дийнахьа сарралца удаш делар массанахьа кхача ГІергаш, хІаьта сарахьа чувеча ДІергга ВхаметтаоттаЬе воДар: вИзаьлца хІама а ЬІо ДІавужаро. ІІиттта мужІарал ца дуьхьачар. Цу тайпарчеи кхьчеи баЬьлаьх хан-ханнахьа кхача баац цхьаБочча наьха, цунах чов хул гаьта шод йоаллача морда, ди тІехьа ДІа-юха яржаш йоккхаГІа хул из чов. Цу лазарх гастрит оал (грегеский меттала «гастрит» — гаьг ихлига да).

Бухарен кхачанен режим тІехьаЬ тайп-тайпара баЬьаьнаш хиина дуьхка ха я, хІаьта хІама уьх наььх тІа да, хІана аьлча новкъарде ю цар ваха а болу бе а. Цудухьа, кагийнаьхи мехкарийн лорабала беза зене-зуламе йолча ну омаллес.

Эгтара хьаьхха цар де дезар: ший ханнаьхьа хІама дда деза, цхьаьн тайпара кхаьа баа мегаРбаГІ массеьх лийнаьхьа вІаштта, къаьстта консервашш, дирен бокъабаьи кхача. Боккъаьдар аьча, аьттуш болаш я уьх кийчъе: мичча хана банка хьа а йийла, чай а ДІоахдаь Іуйрийна хІама дда ДІаваха ха, ишшта атта да царех делкъийна а ПхьаР а кхача кийчбе. Ишшта хетаьн шоаштта аттала ноаГІа болча хана аз тайпа боча буьшш ба дукккабараш. ЦхьаБакъда, боаГІІача боарамаш ваш хилчаьа маринддаша, дирбаьчен бокъабаьчеи кдча а новкъарде аз керарг.

Нагахьа санна еккъа маььх е кхьйоа продукташ ваш хилча, цунна кхоачамиллал ІІоаллал доаттаг иш кхачаш кайсаранга, дукхаГІа хьаькаст цунах цунах йоалла соя, цо лазар ду шод йоаллача морда. Дина хьокха а ца беш, бІарчча чІегилгаш юташ биаьча кхачо лерттІа болх байташ кайсаранлгаса. ДукхаГІа хьаькаст соь, кхы чІоагІаГІа лазар ду шод йоаллача морда.

ТІехььара а хила тарлу гастрит яха лазар. Зене да соз ДІаЬха чай, чорна, кхьйоаца йІаЬха коача хІамаш мелар. Дар йоагаю че а шод йоалла морд а.

Кхьчча мехкашкарча ІилмахоеХ цхьаьне ший тайпарг ошут яьй. ЦхьаьдіаГІна бола пах вІашагІ а теха, цхьаБарашта 80 градусагІ кхаччалца кІеЖе ЬьЬхха доЬа ДІаЬха чай молдаьЬ, хІаьта воХхарца — кхарьаьх. Цари воХхарг шод йоаллача морда тІа хиннад цхьатарра хувшаьаш. ЬьЬрхХІа баьча ту тохкамо йиш хилйтар ХІ хувщаьаш долчча бесса БІаргаго. Кьаьмарга ГІолла геттара дитхъа дит лоЬа зонд Іочу а дахйІта, цун новкъостаЬца йитьЬІ ГІегилг ЬьЬкхар кайсаРилга шод йоаллача морДах. Цул тІехьаГІа ну чІегилгаТа хьежар микроскопаца. Фу гучадьлар? Гучадьлар, ДІаЬха чайн кхарахь меннача наьХа кайсаРилгий клеткашта цхьатарра дестам хиналга.

Нагахьа санна ІуйрийнаЬ, делкъийна, сайрийна хан-ханнахьа кайсаРилга чу кхача кхоачаш хилча, дукхача шерашка цу ханага ЬьЬна хІарах, хІама дуа ха хьаттача сок хьаьХоастае йоалалу кайсаРилг. Кхьметтел, нагахьа санна из ЬьЬнаЬ хаГІа саго хІама ца дуа а, хІаьта а сок хьаьХоастае йоалалу кайсаРилг. Ше меЬнеЬнна хоту саГа, гІог ІуЬІ». Нагахьа санна ду хана цо хІама ца дуа, воча хьаЬе хургьа кайсаРилг: шод йоаллача морда мара кхы кхачанна пайдана йоалаш хилаш цу чу хьаЬайна сок. Дешарг заведенешка, заводашка, учреждеНешка болчарна аттагІа да вахарен кхача баарен режим дика лелле, ЬЬна ЬьЬчаьа кхача буьш хилча, цхьаЬ тайпаеа продукташ воаш хилча, сагот деш хилча.

А. КОРИГОВА,
№ 1 йолча больница лор-терапент.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КАСАБЛАНСКИ СОВЕЩАНИ ХЬАЕЛЛАР

Касаблаина, 13 сентябрь (ТАСС). Марокко йоьхкача городе Касабланке хьайийлай Іарбий меХкий паччахьалхенаштен правительствоштен керте латтарий совещани. Совещане венача Іарбий шийтта меХка кулгалхочо юьпарГа Іарбий юкъара-политически, экономически, тІема проблемаш, хІаьта иштта дунен хьалхьатта юкъерча ГІулаьхьчеи дола дешаш а.

Из кхоалагІа совещани эчийай правительствоашта керте латтача Іарбий лидерий, хьалхарча цинНех цаІ Каирен вож Александриен хиннай.

Къахьегамхоша толамаш доах

Ирландии. Итт кІира забастовка яьй Ирланде 5000 типографеЬе болхлочо. Цу кхаьа Дублине- аредальннадиц цхьаькка газет. Болхлоца хотало яьккхай. Царна кагрІаьлнад алаин лаьхдайта, отпускех йола ха дуьхлаГІа хилийтА. Забастовка сапийтара йола хьаьаш болхлоца могадаь ца.

Колумбия. Колумбийскин 90 эзар хьехархоша ДІе а йоазаь 10 хийнаЬ хиина забастовка котадоНца чаккъьлар. Правительствас кхоачашцанна дарГІедацаш хилар соцадаьл алаин ІІаьалар, хІаьта тІаДоаГІаеа чаНа.

Аргентина. Англо-американски «Шелл» яхача меХкадаьТта компане болхлоца кхаь кІира совгІа яь забастовка котаЛонца чаккъьлнай. Компане АдминистрацИе бесс ГІоьнн хиина из кІезиг-дуьхьа лаьГІ а баь, ДІаньаькка хиина 100 болхло юхьоттаваьЬ.

Забастовка яьраш хьаллаьцар къаьст-къаьстача наьха доалаьхарча компаней дуьккача мехкадьттахоша, ишшта цига дакъа доацан хиннай мехкара дуьккха профсоюзаш.

Аргентински портий машиннаьхьахоша яьча забастовка» шоаш тІехьа хилгар хайташ «машиннаьхьахой совз», «машиннаьхьахой воаьаь» яхача профсоюзаша 24 сахьата забастовка йир 3 біаь эзар машиннаьхьАо юкъе а воагІаш. Ерригача Аргентине сайпаар пассажирскин товарин поездаш. Ерригача мехка болх бохабир забастовко.

Италия. «Фиат» яхача завода дирекце лаьрХІар шоай предприятешка балка кІира 48 баьха сахьатараГа 40-нера кхаччалца лоацде. Из іатчьаргда 70 эзар болхлочоа, дикка кІезиГзургда цар алаин. Цу монополе ІІаналата обществении ІІаьхьожам хургбола ГІулаьх яха ІІаДоаде деза яхаш цох лаьца яьлу «Унита» яхача газето.

Уругвай. Монтевидеоча Пренса Латина яхача агентстве корреспондента бечча хоамах столични муниципалитета болхлоца, ГІулаьхьеча наха 24 сахьата забастовка яьЙ. Забастовке дакъа лаьцараша ДІаКхійкадир нагахьа алаи ІІатохара цар хьаДехараш кхоачаш ца ІІойй бетта шоаш масесхіца забастовка ергхлар. Таксей шоферзша а йир забастовка. Уругвайски столица автобусин компане болхлоца демонстраци яьй шоашта алаин ІІатохара отказ дар бахьан долаш Паччиьхьаькен баьжайн электроэнергетическен компанейн ГІулаьхьеча наха алаин ІІатохар хьа а дехаш соцдаь лоаттабир болх.

(ТАСС).

ТОРГОВЕ ПЕРСПЕКТИВАШ

Лондон, 14 сентябрь. (ТАСС). Англеен Советски Союзан юкъера торговли ДІаГІайолаьяра йола шерра перспективаш белгалъьхьар торговле гІулаьхьашта воала паччахьалхьен министра Эдарх Редхеда ше Москвера Лондоне хоадхьаьчача. Из хилар «Хаме промышленнесте, ГІинплоп еча, юрта бовахме» - яха дунен хьалкъашта юкъера выставкеш хьаьлаЬача.

Выставкерча английски павильоне ше вахарах дувцаш, министра белгалдьаьккхар, «доккхийча заказий хьаьхьеХа дувца хІанз а хьаьХа хилар, цхьабакъІа, аьлар цо, павильонатА хьажар «ГІоагІа» ловш да технически специалисташ санна, ишшта публика а». ЦхьабакъІа, цо белгалдьаьккхар, торговле толам хилийтара «конкурентаЬ леаьхургдола товараш хургдола ГІулаьх английски предприниматеЬлаца вІашагІехьдаккха деза» хилар.

НОРВЕЖСКИ ПАРЛАМЕНТЕ ХИННА ХОРЖАМАШ

Осло, 14 сентябрь. (ТАСС). Парламентски хоржамаш хиннад Норвеге. Моттигеча ханах бийсанна 3 сахьат доаЬаш ЬьрхІаЬа 466 хоржамий округах 376 округе тесса кхадж 1,5 миллийнад кІезиГа дуьхьгІа. Цаьрех норвежски болхлой партена тІехьа тессаб 668.665 кхадж, е 43,6 процент. ХьаьлхІа парламенте хоржамаш хиннача хана цу округашца норвежски болхлой партена тІехьа 46,9 процент кхадж тессабар харжаргоца.

ІІухььаницарча даннеех, стортингерча массеех моттигах ЬьрхІаЬ норвежски болхлой парти.

Хоржамашка тессача кхажамашта тІехььара лоарХІам баьдаЬаЬ премьер-министра Эйнар ГерхарГесена заявлени йір норвежски телеграфни агентстВана: «ХІаньзе а гуш да, норвежски болхлой партена тІехьа тесса кхаьж кІезиГагІа хилар. Дика, тешам ца хетаьн дар-тхо ер хоржамаш хилаЬе хьаьхагІа. Цар результаташ болхлой партена вІаЬла а аьттуш боацаш я. Цун маІаЬа, геттара керда ситуаци оттари болхлой парти оппозице хургхьлари. ФуннагІа хиннадле а, норвежски болхлой партин стортингера, ягтара ЬоккхагІа йола фракци йолаш юс.

(ТАСС).

ГОЛ ЯЦ

Лоацца

◆ Джакарте хьаеллаш я Индонезе профсоюзий центральни федераце кьаман совета — СОБСИ шоалагІа пленум. Мехкарча ЦІ йоккхагІа йолча профцентра виналлаш пленуме ешарГа эгтара лоарХІамегІара экономически проблеман, белгалаьа аьча, хьаьхьегамхой вахара боарам лаьхбаьна барг ца хиларах, бюрократически капитала лучьхьаларча, коррупцеен ДІахо а маьхьаш ІотІадеттаьлаларг дуьхьалгача кЬовсамах йола доаг. Пленуме ишшта хьожаргІа. Индонезе чуХьарча политически ГІулаьхьашкеи ХІанзарча дунен хьалкъашта юкъерча хьаьлагеи.

◆ Дунен ІІарча 25 мехкара 300 гаргга специалист кьаьчаь Кестхей яхача венгерски гоорде, ушал латтача районех пайда эцара йолча дунен хьалкъашта юкъерча конгрессе дакъа лаца аьина. Конгрессе ишшта дакъа доац 150 венгерски батанихо, бальнеолого, энергетикО, агрономо.

◆ Чухийрщан хеРщанен ЬОла тиша цІенолгаш а баракаш а яГІаш йола Рима йиттера кхо поселок доГІаш дийлахуча тІехьаГІа хиво кьаЙлайийЬай. Из уьх тІехььарча хана укхаза шоьлаГІа деаь-ІаьрЬа хий да. Массеех ди хьаьхаГІа, городе сьарраш санна ЛоГІа: дийлахуча хаза. Хий чуьхьйІачА ЦІеношкара уьа а ушш кІалхарбуьва бийзар біаьш болча наьха. «Унита» яхача газето беча хоамах, поселкашка бахача наьх хеМонстрацеш йир чуІе моттигаш къе хилара дуьхьала.

(ТАСС).

ЛадувгІа, хьажа

Радио: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (ГІалгІай меттала). 6.45 — Ашарш. 7.10 — «Грозненски рабочийн» «Комсомольское племяи» газетий обзор. 7.20 — Хоамаш передачай программен. 8.20 — «Серзало» газетА оаГІонаш тІара. 8.30 — Ашарш. 8.45 — «ДоттагІалг» яха лакхерча классанна деша дагІаеа бе. рашта йола передача. (эрсий меттала). 16.00 — Советски Союзерен дозалл арахьарен кердалларш (ГІалгІай меттала). 16.10 — Концерт. 16.35—Керда хоамаш (ГІалгІай меттала). 16.45 — «Кьамаьл ду районни радиовещане» яха передача (ГІалгІай меттала). 17.00—«Халхьа бІарг» яха беседа (эрсий меттала). 17.15 — Ашарш. 17.30 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.45 — «Кьонаь» яха передача. «ВорхІ шера план ихоачашЬ-ЬЬ» (нохчий меттала). 18.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.35 — «Шоана, юртара кьаьхьегамхой» яха концерт.

УКВ: 9.00 — Советски поэтий лирически стихаш. 9.20 — ЧІонгаргенен оркестран лаьрХІа йола Бетховена концерт. 10.06 — «Докорупю» яхача мехка ІІолла доктора Глобуса бан тамашийна пиЬ». 10.43 — «Латышский композитор Екаб Медиьь яха концерт-очерк. 11.30 — «Солтий, солтий» яха Канада дувцар. 19.00 — Ерригсоюзни радио хьалха инструментай оркестра концерт. 19.42 — «Саг йоалаяр» яхача спектакла монтаж (нохчий меттала). 20.39 — «Малхбузера йоЬ» яха Пуччине опера. 22.40 — «Йилбаз ЦІувзар» яха Тартине соната.

Телевиденн: 18.25 — Телевизионни нерадаращ (ГІалгІай меттала). 18.35 — Сийлахьа ЦІерашйола нах. Репортаж (ГІалгІай меттала). 18.45 — Кинокурнал. 18.55 — Ньаьха хьаьшшаг Іалашдеча культура хилийтара (нохчий меттала). 19.20 — «Космонавта дневник» яха бокъдолчоа тІера хьаийца фильм. 19.35 — Партийни просвещене сете дешара керда шерага 20.05 Телевизионни нерадараш. 20.00 — «Сигален ДІоаГІа» яха художественни фильм. 21.35 — Кино нинх бара клуб.

РЕДАКЦІЕ АДРЕС: г. Грозный, Шеча фронтовикий улица, 15. Телефонан: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехьтокхаьма секретара — 2-45-48; ойрийна хьаьрен, промышленнин, юртбоаьхаьн, культуран, письмой отделий — 2-25-72; корреспонденташ — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отдел партийной жизни, промышленности, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корреспондентов — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7-84.

Типографий из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7-84.

СФ02687. Заказ № 5035.